

Keskkonnatasude seaduse täiendamise seaduse eelnou seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõu eesmärk on suurendada läbi riikliku keskkonnaprogrammi Ida – Viru maakonna programmi rahastust. Ida-Virumaa kannab põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seonduvalt peamisi keskkonna- ning elukeskkonnamõjusid.

Kehtiva seaduse § 56 lõike 1² järgi eraldatakse Ida-Viru maakonna programmile vähemalt 0,35 eurot eelnenud aastal ladestatud asjakohaste põlevkivitööstuse jäätmete tonni kohta. Keskkonnainvesteeringute Keskuse (edaspidi KIK) andmetel on Ida – Virumaa programmi maht 2026. aastal 1 929 570 eurot. Rahastuse maht sõltub jäätmete kogusest.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt jaotatakse keskkonnatasudest saadav raha riigieelarve ja keskkonnakasutuse asukoha kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvete vahel. Kohaliku omavalitsuse üksustele laekuvad keskkonnatasud seaduses kehtestatud tasumäärade järgi. Seaduses tasumäärasid ületavad summad laekuvad riigieelarvesse. Samuti laekuvad riigieelarvesse suur osa saastetasudest. Osa riigieelarvesse laekunud rahalistest vahenditest suunab Keskkonnaministeeriumi Keskkonnainvesteeringute Keskusele (edaspidi KIKile), kes rakendusasutusena rahastab keskkonnaprogrammi alusel keskkonnaprojekte üle Eesti. KIKi kaudu rahastatakse ka Ida – Virumaa keskkonnaprogrammi, mille eesmärgiks on põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnamuutuste tagajärgede leevendamine ja nendega toimetuleku toetamine.

Eesti põlevkivitööstus on koondunud Ida- Virumaale. Põlevkivi kaevandamise ja töötlemise tegevusalal tegutseb peamiselt kolm suuremat ettevõtet: Eesti Energia AS, Viru Keemia Grupp AS ja Kiviõli Keemiatööstuse OÜ. Nimetatud ettevõtted maksavad enamiku riigieelarvesse laekuvast keskkonnatasudest. Varasemate aastate andmete põhjal saab julgelt väita, et Ida-Virumaalt on arvestuslikult pärit keskmiselt 70% keskkonnatasudest.

Seega maksab Ida-Virumaa põlevkivisektor riigile enamus riigieelarvesse laekuvatest keskkonnatasudest, mis aga kohaliku elukeskkonda tervikuna Ida-Virumaal ei paranda.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõu eesmärk on suurendada riikliku keskkonnaprogrammi kaudu Ida- Viru maakonna programmi rahastust Ida – Virumaa piirkonna arenguks.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt täpsustatakse, et Ida – Viru maakonna programmile eraldatava raha kasutuse eesmärki. Praegu eraldab Kliimaministeerium rahalisi vahendeid keskkonnaprogrammi elluviimiseks Ida-Viru maakonna kohaliku omavalitsuse üksustele põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnamuutuste tagajärgede leevendamiseks ja nendega toimetuleku toetamiseks. Eelnõu muudatuse kohaselt rahade

kasutamise võimalused laienevad ning vahendeid saab kasutada ka piirkonna säästva arengu toetamiseks, mis tähendab nt kvaliteetse elukonnaga seotud investeeringuteks.

Eelnõu § 1 punktiga 2 sätestatakse, et täiendavalt eraldab Kliimaministeerium Ida – Virumaa keskkonnaprogrammi elluviimiseks 25 protsenti põlevkivi kaevandamisõiguse tasu eelmisel aastal laekunud summast.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse seaduse jõustumine. Seadus jõustub 1.jaanuaril 2027.aastal

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid

5. Eelnõu vastavaus Euroopa Liidu õigusega

Eelnõu ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õigusega

6. Seaduse mõjud

Eelnõu seadusena vastuvõtmisel suurenevad rahalised vahendid riiklikus keskkonnaprogrammis Ida- Virumaa maakonna toetamiseks.

7. Seaduse rakendamisega seotud eeldatavad kulud

Seaduse rakendamine ei too kaasa täiendavaid kulusid.

8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks ei ole kavandatud rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 1. jaanuaril 2027. aastal.

Algatavad Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, Jaak Aab, Tanel Kiik, Andre Hanimägi,
Züleyxa Izmailova 24.09.2026. a.



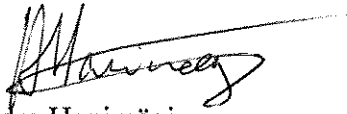
Helmen Kütt
Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni aseesimees



Jaak Aab
Riigikogu liige



Züleyxa Izmailova
Riigikogu liige



Andre Hanimägi
Riigikogu liige



Tanel Kiik
Riigikogu liige